

การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาลขอนแก่น

แผนกสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลขอนแก่น ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2517 ปัจจุบันมีนักสังคมสงเคราะห์ 1 คน

การบริหารงานสังคมสงเคราะห์

แผนกสังคมสงเคราะห์ เป็นแผนกหนึ่งในสายงานบริการทั่วไป และขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาล แผนกนี้จัดสายงานมีดังนี้.-

การติดต่อประสานงานกับคณะผู้ทำงานร่วมกัน ปกติแพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล จะเป็นผู้ส่งผู้ป่วยไปพบนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อรับการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการบำบัดรักษา

บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ที่ใช้อำนวยความสะดวกการบำบัดรักษา อาจสรุปได้ดังนี้.-

1. แผนกผู้ป่วยนอก เป็นแผนกที่ให้การบำบัดรักษาที่สำคัญแผนกหนึ่งของโรงพยาบาล กล่าวคือ เมื่อผู้ป่วยมายังโรงพยาบาลเป็นครั้งแรก ต้องได้รับการตรวจโรคจากแผนกนี้เสียก่อน จึงจะผ่านไปเป็นผู้ป่วยภายในโรงพยาบาลได้ ในระหว่างการบำบัดรักษาเป็นผู้ป่วยนอกนี้ ผู้ป่วยบางรายอาจจะประสบกับปัญหาสังคมประเภทต่าง ๆ เช่น ปัญหาคนไร้เรขาคณิต อาจไม่มีเงินพอชำระค่ายา ค่าตรวจโรคได้ แม้กระทั่งค่าพาหนะเดินทางกลับบ้าน / ดังนั้น นักสังคมสงเคราะห์ จะมีบทบาทพิจารณาช่วยเหลือมอบเงินค่ายา ค่าตรวจรักษา และช่วยค่าพาหนะเดินทางกลับภูมิลำเนา ตลอดจนให้การส่งผู้ป่วยไปรับการบำบัดรักษา ณ สถานพยาบาลแห่งอื่นตามคำแนะนำของแพทย์ นอกจากนี้ผู้ป่วยบางรายอาจจะประสบกับปัญหาคนไร้เรขาคณิต อารมณ์จิตใจ อาทิ ลังเลใจ ไม่อยากรักษาเพราะกลัวเจ็บ กลัวตาย กลัวพิการ มีความวิตกกังวลต่าง ๆ นักสังคมสงเคราะห์จะมีบทบาทค้ำประกันคำแนะนำ ช่วยคลี่คลายความเครียดต่าง ๆ ของผู้ป่วย ช่วยให้ผู้ป่วยมีความสบายใจขึ้น มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาดังกล่าว และสามารถตัดสินใจร่วมมือกับบุคลากรในการบำบัดรักษาต่อไป

2. แผนกสูติรีเวช แผนกสูติรีเวช เป็นแผนกที่ให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยเกี่ยวกับโรคของสตรี นับตั้งแต่การตรวจครรภ์ การคลอดบุตร การวางแผนครอบครัว การตรวจรักษาโรคเฉพาะสตรี ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

นักสังคมสงเคราะห์จะมีบทบาทช่วยในการบำบัดรักษา เช่น กรณี ผู้ป่วยตั้งครภันนอกสมรส และไม่ต้องการบุตร นักสังคมสงเคราะห์จะช่วยเหลือ อธิบายชี้แจงแนะนำให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย โดยเน้นถึงความรัก ความอบอุ่น ความ มั่นคงค่านิจใจ ที่ลูกต้องการจะได้รับจากแม่ สิ่งสำคัญพยายามส่งเสริมให้แม่และ ลูกได้อยู่ด้วยกัน เพราะนอกจากจะช่วยให้ลูกได้รับความรัก ความอบอุ่นแล้ว ยัง เป็นการช่วยสร้างสรรค์ความรับผิดชอบให้แก่แม่อีกด้วย ทั้งเป็นการป้องกันปัญหา ผู้ป่วยทั้งลูกไว้ในโรงพยาบาล และป้องกันปัญหาผู้ป่วยหนีออกจากโรงพยาบาลได้อีก ด้วย ซึ่งเป็นการช่วยให้การบำบัดรักษาได้ผลดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ นักสังคมสงเคราะห์ยังมีบทบาทช่วยเหลือด้านการเศรษฐกิจ เช่น ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล และยังมีบทบาทในด้านการกระตุ้น จูงใจ ให้ผู้ป่วยได้มารับการวางแผนครอบครัว ตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี เหล่านี้ เป็นบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ที่จะเอื้อต่อการบำบัดรักษาในแผนกสูติณีรีเวช

3. แผนกศัลยศาสตร์ แผนกศัลยศาสตร์ เป็นแผนกที่ทำการบำบัด รักษาผู้ป่วยด้วยวิธีการผ่าตัด ผู้ป่วยแผนกนี้นอกจากจะประสบกับปัญหาค้นเศรษฐกิจ แล้ว ผู้ป่วยบางรายยังประสบกับปัญหาค้นสังคม อารมณ์ จิตใจ เช่น มีความ วิตกกังวล มีความลังเลใจ ไม่อยากรับการบำบัดรักษาด้วยวิธีการผ่าตัด ดังนั้น นักสังคมสงเคราะห์จึงมีบทบาทช่วยให้คำแนะนำปลอบใจ ช่วยให้ผู้ป่วยได้ตัดสินใจ ด้วยตนเอง โดยวิธีที่ถูกต้องเหมาะสม แทนที่ผู้ป่วยจะไปรับการรักษากับหมอกกลาง บ้าน นักสังคมสงเคราะห์จะมีบทบาทเปลี่ยนทัศนคติผู้ป่วยให้ร่วมมือกับบุคลากรเพื่อ รับการบำบัดรักษาต่อไป

สำหรับผู้ป่วยที่แพทย์ให้การบำบัดรักษาด้วยวิธีผ่าตัด เช่น ตัดขา ตัดแขน นักสังคมสงเคราะห์จะช่วยเหลือติดต่อ ไปยังมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการฯ ในเรื่อง แขน ขา เทียมให้แก่ผู้ป่วย ตลอดจนช่วยเหลือด้านการติดตามผลการ

บำบัดรักษา รวมทั้งการช่วยเหลือด้านการเงินค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ เหล่านี้ เป็นต้น

4. แผนกอายุรศาสตร์ แผนกอายุรศาสตร์ เป็นแผนกที่ให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยโดยวิธีการใช้ยาเป็นประการสำคัญ แผนกนี้จึงมีทั้งผู้ป่วยด้วยโรคเพียงระยะสั้น ๆ และโรคเรื้อรังต้องใช้การบำบัดรักษาเป็นเวลานาน นักสังคมสงเคราะห์จะมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการบำบัดรักษา โดยให้การช่วยเหลือผู้ป่วยด้านเศรษฐกิจ เช่น พิจารณาลดหย่อนค่ายา ค่ารักษาพยาบาล พิจารณาช่วยค่าครองชีพระหว่างการบำบัดรักษา กรณีที่ผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ต้องอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน ๆ นักสังคมสงเคราะห์จะช่วยเหลือให้คำแนะนำ ปลอบใจ ให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย ตลอดจนให้การติดต่อกับครอบครัวของผู้ป่วยตามความจำเป็น เหล่านี้เป็นการช่วยให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสร่วมมือกับบุคลากร ในการบำบัดรักษาให้ได้ผลเต็มที่ยิ่งขึ้น

5. แผนกกุมารเวชศาสตร์ ผู้ป่วยแผนกนี้เป็นผู้ป่วยเด็กอายุแรกเกิดถึงสิบสี่ปี ซึ่งผู้ป่วยบางรายมักจะประสบปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการบำบัดรักษาเช่นกัน เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการขาดเงินในครอบครัว นักสังคมสงเคราะห์จะมีบทบาทช่วยจัดหานมผงให้คำที่แพทย์แนะนำ และช่วยพิจารณาลดหย่อนค่ายา ค่ารักษาพยาบาล และช่วยจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาลตามแพทย์สั่ง เหล่านี้ เป็นต้น

6. แผนกจักษุ โสต ศอ นาสิก ลาริงซ์ แผนกนี้เป็นแผนกที่ให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยที่เป็นโรคทาง ตา หู คอ จมูก ปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการบำบัดรักษา คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นต้นว่า ผู้ป่วยบางรายไม่มีเงินจ่าย ค่ารักษาพยาบาล และยังไม่มีเงินค่าประกอบแว่น หรือค่าเครื่องช่วยในการฟังเสียง (hearing aid) นักสังคมสงเคราะห์จะมีบทบาทช่วยจัดหาอุปกรณ์เหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยบาง

รายที่ประสบปัญหาทางด้านสังคม อารมณ์จิตใจ มีความกลัดกลุ้มใจ วิตกกังวล เนื่องจากตามองไม่เห็นถึงกับคิดสั้น พยายามจะฆ่าตัวตาย นักสังคมสงเคราะห์จะให้ความช่วยเหลือปลอบใจ ให้กำลังใจ ช่วยผ่อนคลายความเครียด บางรายก็จะติดต่อญาติมาเยี่ยม และช่วยจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลตามคำแนะนำของแพทย์ โดยติดต่อญาติมารับกลับ หรือนำผู้ป่วยบางรายส่งบ้านแล้วแต่กรณี เหล่านี้ เป็นต้น

ทั้งหมดนี้เป็นบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ ที่มีส่วนช่วยในด้านการบำบัดรักษา

อนึ่ง เกี่ยวกับการเงินที่ให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีปัญหาต่าง ๆ นี้ โรงพยาบาลขอนแก่น ได้จากเงินบริจาคจากประชาชน โดยผ่านมูลนิธิสงเคราะห์ผู้ป่วยอนาถาโรงพยาบาลขอนแก่น และได้เก็บคอกอผลมาใช้จ่ายในการนี้ กับเงินสงเคราะห์ผู้ป่วยที่มีรายได้น้อย (ส.ป.น.) จากกระทรวงสาธารณสุข

สถิติการสงเคราะห์ผู้ป่วยโรงพยาบาลขอนแก่น พ.ศ. 2518 ซึ่งมีผู้ป่วยมารับการสงเคราะห์จำนวน 4,582 ราย ก็จึร่ายละเอียดต่อไปนี้ :-

1. พิจารณาค่ามาตรฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ป่วย ที่มารับการบำบัดรักษา โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีฐานะยากจน และมีปัญหาด้านการรักษาพยาบาลร้อยละ 80
2. ติดต่อส่งผู้ป่วยไปรับการบำบัดรักษาต่อที่สถานพยาบาลแห่งอื่น ตามความเห็นของแพทย์ บางกรณีได้พิจารณาช่วยเหลือด้านการเงินค่าพาหนะเดินทาง อีกด้วยร้อยละ 2
3. ติดตามผู้ป่วยขาดการบำบัดรักษา ให้มาพบแพทย์ตามคำแนะนำของแพทย์ร้อยละ 1
4. ช่วยจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาลตามคำสั่งแพทย์ กรณีผู้ป่วยไม่สามารถจะกลับบ้านด้วยตนเองได้ นักสังคมสงเคราะห์ได้ช่วยติดต่อญาติมารับกลับ หรือนำผู้ป่วยส่งบ้านต่อไปร้อยละ 2

5. ทักคอกหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อส่งผู้ป่วยที่มีปัญหาต่าง ๆ นอกเหนือจากการบำบัดรักษา ไปรับการส่งตรวจหรือยละเอียด 3
6. ช่วยเหลือผู้ป่วยและครอบครัวผู้ป่วย ที่มีปัญหาค่าครอบครัว ค่าขนส่งคน อารมณ์จิตใจร้อยละ 6
7. กรณีผู้ป่วยภายในโรงพยาบาล ไม่มีญาติมาเยี่ยม หรือขาดการติดต่อ ได้ติดต่อญาติมาเยี่ยมผู้ป่วย ตลอดจนแจ้งผลการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยให้ญาติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบร้อยละ 1
8. นักสังคมสงเคราะห์หมีบทบาทช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลพิจารณาความเหมาะสมของผู้ที่มาขอรับเด็กกำพร้าของโรงพยาบาล ไปอุปการะเป็นบุตรบุญธรรมร้อยละ 0.5
9. นักสังคมสงเคราะห์หมีบทบาทให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ผู้มาใช้บริการของโรงพยาบาลร้อยละ 3
10. นักสังคมสงเคราะห์หมีบทบาททำคานการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการสำรวจ วิจัย หาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบการวิจัยร้อยละ 1
11. กรณีผู้ป่วยที่กลับบ้านแล้ว แต่ยังไม่ได้ชำระค่ารักษาพยาบาล นักสังคมสงเคราะห์หมีบทบาทติดต่อผู้ป่วยและญาติ ที่สามารถจะชำระค่ารักษาพยาบาลได้ ให้มาชำระค่ารักษาพยาบาลต่อไปร้อยละ 0.5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย